

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

КО СУ ЗЛОЧИНЦИ

Женева, 31 октобра

Из Сарајева јављају да је тамошњи војни суд донео пресуду и о трећој велеиздајничкој парници у току ове године. Судило се Радомиру Новаковићу и осморици саучесника, који су сви оптужени као присталице Србије.

Новаковић је осуђен на смрт а саучесници на робију између 4 и 10 година.

ПОБЕДА У ЗАГРЕБУ

Париз, 31 октобра

Балканска Агенција јавља из Женева: Општински избори у Загребу свршени су потпуном победом српско-хрватске коалиције и Старишевићанске странке, и ако су ранији избори, у којима су ове две групе победиле, били поништени. Франкова странка, која је против југословенског програма, претрпела је пораз.

Терешченко о политици Русије

I.

На седници привременог парламента држао је министар спољашњих послова, г. Терешченко, велики говор, у коме је одмах у почетку констатовао да у Русији питања спољашње политике стоје у тесној вези са питањима о одбрани земље и да се стога од државника у првоме реду тражи, да се држи резервисано и разборито, како не би противничкој дипломатији пружио средства и обавештења, којима би се она могла корисно да послужи. Исто је то изјавио отворено и слободно у своме скорашњем говору и сам немачки државни секретар за спољашње послове, фон Килман. Таква обавештења могла би да одушеве једне и да обесхрабре друге, а земљу би чак могла да стану и људских жртава.

Затим је руски министар рекао, да спољашња политика и народна одбрана имају још заједничког, што обе почивају на истом осећању љубави према отаџбини. Зато ће он говорити о политици сасвим стварно и подробно и то са гледишта практичних државних интереса.

Према томе, главна мисао од које ваља поћи, је сасвим проста и она гласи: да се руска спољашња политика треба да инспирише добро схваћеним интересима земље. Ти јој интереси императивно

налажу да се не држи усамљено и показују јој, да њено пристајање уз Силе, уз које се она сада налази, потпуно одговара и њеним интересима, као и интересима њених Савезника. Ако је данас у Русији, као у осталом и у целом свету, жеља за миром постала општа, ипак «нико у Русији не би прихватио мир, који би значајно понижење за земљу или који би се косио са њеним животним интересима.» (Живо одобравање у центру и на десници). Таква би мир био огромна заблуда и историја би проклела и осудила оне, који би га закључили, јер би се тиме за дуги број година одложио триумф демократских принципа. Сем тога, такав би мир убрзо имао за своју последицу поновно избијање рата. Тим се духом за последњих неколико месеца инспирирала спољашња политика у Русији, где је, после постигнутог споразума између разних представничких елемената руског народа, била главна дужност да се утврди и оствари програм, који одговара интересима земље, а који би ипак био довољно сталан и омогућио даљи миран рад. Ни у једној другој области омашке и погрешке немају толиких последица као у спољашњој политици.

Будући историчари руске револуције, наставио је Терешченко, чудиће се када виде како је за време њених

првих месеца онај човек, који је стајао на челу министарства војног и желео успехе у војсци, потписао читав низ докумената, који су били толико значајни по њега и по Русију, и то у исто време, када се на челу министарства спољашњих послова налазио онај човек, који је више него сви остали грађани ове земље мислио на Велику Русију.

Русија је онда била ближе закључењу сепаратног мира него икада иначе. Ја то отворено тврдим, јер када сам средином маја постао министар, имао сам да се борим са струјом, која је била сасвим противна правим интересима наше Отаџбине, гурајући је ка далеким и неодређеним плановима и намерама.

Привремена влада је онда одлучила да реши све проблеме, за које је сматрала да су одбитне важности по будућност Русије, а на којима она и данас ради. Ви сигурно још нисте заборавили мајске дане из ове године, када је на нашем фронту дошло до некога примирја, које нам је више претило смрћу него ли сам рат и које је неодољиво гурало земљу ка сепаратном и срамном миру, који смо онда одбили, као што бисмо то и сада учинили. Све партије још нису заборавиле, како су сви заинтересовани административни ресори морали да предузму све могуће напоре, само да би у људским масама на фронту изазвали свест и уверење, да се тим путем не може нити завршити рат нити обезбедити интереси Русије. Кажем вам да је та периода времена, нарочито од средине маја па до краја јуна о. г., била најмучнија и најтежа за министра спољашњих послова.

Али поред свега тога колико нас је охрабрило и подстакло када смо сазнали за нашу срећну офанзиву у јуну и јулу о. г. Та је офанзива преносила са собом идеје руске револуције на територију наших непријатеља и продирала јенапред знајући да су онда Аустријанци били принуђени на евакуисање читавих предела. Ви се такође

сећате пада Клам Мартинцевог кабинета, који је пао само за то, што није показао довољно наклоности тежњама појединих народности за образовање националних аутономија у Аустрији. Сетите се да је исто тако дошло у то време и до промена у саставу немачке владе.

Други део тога принципа односи се нарочито на народе који теже независности и праву да сами располажу својом судбином и својом политичком будућношћу. Могућно је остварење и првога и другог дела те девизе, али је министар спољашњих послова сматрао да је немогуће одређи се ма и једнога од та два дела, која чине једну неразводну целину. Исто су тако нетачне све тежње, које се у последње време откривају и избијају, а које говоре само о првом делу те девизе, занемарујући сасвим њену другу половину. Те су се тежње нарочито манифестовале у декларацији Централних Сила. Док је руска демократија особито наглашавала право народа да располаже својом судбином, дотле су те Силе истицале само одрицање од анексија и освајања.

НЕМЦИ И МАЂАРИ

Док је граф Тиса био на власти немачки пангерманисти мислили су да је изливна слава пропаганда у Мађарској. Њу је вршио врло добро сам председник савета помоћу својих пријатеља, графа Етјена Бетлен и професора Роланда Хегеди, који су отворено проповедали крајњи анексионизам који ни сам Тиса није смео да заступа. Али после његовог пада ситуација се мења и Немци се спремају да врше пропаганду у Мађарској.

Извешемо овде на који начин то они врше.

Ове је податке дао орган мађарске социјалистичке странке «Непсава», а објавила их је «Арбајтер Цајтунг». Они гласе:

Пре неколико дана већина мађарских листова довела је овакав оглас на немачком језику: «Немци у иностранству! Нека ваша верност не достиже само до граница немачког царства. Уписујте нова зајам!»

Шта крије овај оглас, који има неофанзиван изглед, видећемо из овога што следује:

ЗВЕЗДИЦЕ

Духовити неки берберин успео је да насипуни велики број људи и на фронту и у позадини. Причао је да ће доћи велики број мајмуна, који су особито обучени за бацање бомба!

Зашто не, кад је још Пир употребљавао слонове за борбу?

Гаргантуа

ЕНГЛЕСКИ УСПЕСИ

Лондон, 31 окт.

Дописник Рајтерове Агенције са фронта у Палестини јавља, да британска војска гони Турке и да их је врло брзо одбацила на северо исток. Места Јемам и Хуј, где се налазе непријатељски депои и главни турски штаб, била су у пламену кад су заузета. Наша артиљерија десетковала је заштитнице, које су се повлачиле према истоку, а наша авијатика је митраљезима сапирала непријатеља.

Турци се крећу према северу заштићени јаким заштитницама.

Непријатељ је оставио велики број топова. До сада смо их набројали 70.

Гарда и индијска коњица, напредујући од Беит Ханума, заузеле су Бир Сенеид, Беит Јерја и Аскалон. Број заробљеника износи 234 официра и 4000 војника.

Велика рајнска индустрија организовала је у Немачкој покрет у намери, да уједини капитале. На овај начин она је скупила многобројне милионе. Највећи део уложили су Круп и други велики индустријалци; али је целокупно немачко друштво дало свој прилог.

Са овим новцем основано је друштво „Дајче Лихтбилдгезелшафт“, што ће рећи: Немачко биоскопско друштво. Оно је основано у намери да се рат популаризује у Немачкој. Чланови управе су: директор Крупове куће, доктор Кемпф, председник Рајхстага, Вебер, директор „Лајпцигер Илустрирте Цајтунга“, Алфред Ломан, који је највише радио на оснивању трговачких сумарена. Јавни орган тога друштва је „Дајче Тагесцајтунг.“

Према улуштанима из Есена и Берлина друштво је створило више својих филијала: Кинематографску Секцију, Удружење за економска обавештења, Аусланд Анцајгер, и

нарочити одељак који се зове
нама пословима на Балкану.

Дакле Лихтбилдтевелшафт
ступоло је у везу са мађар
ским геолошким и географским дру
штвима. Узимајући јавну по
моћ Немачке оно им шаље
филмове, који су познати под
именом »Ерзац-програме«, и
то баснословно јевтино. Кру
пови људи такође су већто
поткупили мађарску штампу.

Оглас, који смо напред изне
ли, објављен је преко њих.
Друштво за економска об
навештења даје тачне инфор
мације о држању мађарских
листова према рату и Нем
цима.

Осим овога то предузете
носи се мишљу да купи један
мађарски лист, који већ по
стоји, или да оснује нов лист.
За финансирање ових послова
предвиђена је сума од два ми
лиона марака, од којих је 200
хиљада већ подељено пештан
ским листовима.

О ФРОНТУ У ИТАЛИЈИ

Лондон, 31 окт.

Телеграми који долазе из
Италије врло су утешни, јер
се пред непријатељском инва
зијом цела земља ујединила у
мисли и оставиле су се на
страну све страначке разли
це.

»Дељи Кроникл« констатује
да заштитнице са ванредним
успехом штите талијанско по
влачење, док, напротив, теш
коће на које завојевач наила
зи, постају сваки час све
веће и веће.

Војска италијанска и народ
у моменту, кад увиђа да им
Савезници пружају сву помоћ,
дочкаће и одолеће неприја
тељском насртају.

»Италија« — пише »Дељи
Мел« пружа нам један нов
пример хладне крвне одлучно
сти, којом гледа у очи опас
ности.

Све су њене странке уједи
њене и колико год и гледао
мутан садашњи час, нација,
потомци старих Римљана, гле
дали су у очи и куд и камо
већим опасностима и савлада
ли их.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту шуме Ла Шом
Безонво артиљеријска актив
ност трајала је сву ноћ. На
осталом делу фронта ноћ је
прошла на миру.

Доцније. — Доста јака ар
тиљеријска активност у обла
сти северно од Шмеи де Дам,
између Елете и Еле, као и на
сектору шуме Ле Шом. Пеш
ачких акција вије било.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Од Стелвио до Астик
није јуче било никаквог ва
жнијег догађаја. На висо
равни Асијаго непријатељ
је поновио нападе на нашу
линију, на сектору Галио—
Лонгара (кота 1674). Не
пријатељева акција пот
пуно је пропала под ватром
наше артиљерије и пешади
је. На крајњем северном де
лу нападаог фронта била
је врло велика пешадијска
борба. Наши војници извр
шили су против нас и

Талијанска историја је ис
торија херозма и истрајно
сти. Повлачење се развија у
потпуном реду.

Немају више преконости
(авантаж). Спуштају се у рав
ницу и помоћу своје развије
не железничке пруге могу да
пребацују трупе с које год
друге тачке на ову одлучну
тачку.

Ово је била једна од глав
нијих тешкоћа за Савезнике
за цело време рата и у вели
ко је допринело непријатељ
ским успесима.

Али има начина да се ова
стратегичка неутрализује, а то
је, да сваки од савезника на
разним фронтовима напада и
задржава приковане неприја
тељске снаге; тако је генерал
Хејл допро до првих кућа Па
шандела при нападу код Ипра,
док су Французи и Белгијан
ци пре седам дана такође на
падали.

Сви су ови покрети важни
јер умањују непријатељски
притисак, који би иначе не
пријатељ могао да врши на
италијанском фронту.

ИЗ РАЈХСРАТА

Базел, 31 окт.

У току дискусије о прови
зорном буџету, аустријски
председник владе, фон Сајдлер
је сам себи честитао због по
правке у односима између на
родних представника и владе
и због успеха на италијан
ском фронту, па је онда на
ставио:

„Ми смо увек уверавали да
смо готови да закључимо мир.
Ми и данас остајемо при то
ме, ако непријатељ мисли као
ми, што ће рећи, ако неће да
нам наметне своје једностране
и насилничке услове, већ да
прими услове који конштају
трајан и правичан мир за све
народе“.

Председник министарства
завршио је свој говор река
вши, да под свим условима цен
тралне државе не могу да у
своје друго држање осим да
наставе рат свом енергијом.

После овога развила се јака
дискусија о питању о миру.

добили нешто заробљеника.

На осталом планинском
делу фронта, у четири су
коба са непријатељским
претходницама, наше су се
трупе храбро одупрле свуда.
У равници Пјаве жива
ватра.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Фронт у Палестини. —
Наша коњаница заплени
ла је прејуче 5 тешких
и 8 пољских топова и
заробила 700 људи са
10 официра. Требаће до
ста времена да се пре
броји сав плен.

Непријатељски губи
ци овога дана, осим за
робљеника, цене се на
1000 људи.

Непријатељска артиљерија
била је врло активна у току
данас североисточно од Ипра
и близу Стенбека. Активност
наше артиљерије наставља се.
Иначе ништа важно на оста
лом фронту.

ПРОТИВ СУМАРЕНА

Лисабон, 31 окт.

Са објављивањем португалске
владе Американци су окупи
рали Асорека острва, да их
употребе као базу у борби
против сумарена и као тран
зитну станицу за своје бродо
ве који иду у Европу. Аме
риканци су већ почели да ут
врђују ова острва. Окупација
ће трајати до краја овога
рата.

НОВОСТИ

ВОЈНИЧКА ПЛАТА

Одазивајући се жељи
Врховног Команданта
Војске, Његовог Висо
чанства Престолона
следника, Влада је усво
јила предлог Господина
Министра Војног, да се
повиси плата војници
ма на фронту и, према
интензијама Врховне
Команде, решено је: да
од првог идућег месеца
примају у борачким је
диницама резервни на
редници по 30 франака,
поднаредници 20 а ка
плари и редови, како из
резерве тако и кадра
по 10 франака месечно.

КОНЦЕРТ

Музика Краљеве Гарде при
ређује сутра, у среду, 1. но
вембра, у 9 и по час, у вече
у дворани »Синема-Палас«,
уметнички концерт, у корист
интернираних породица срп
ских уметника.

ЛОЈД ЏОРџ И ОРЛАНДО

Рим, 31 окт.

Лојд Џорџ на телеграм ко
ји му је управо председник
италијанског министарског са
вета г. Орландо, одговорио је:

„Особито сам задовољан
што сам у друштву својих ко
лега примио од новог првог
министра наших савезника И
талијана реч пуну најчвршће
одважности и најхладокрвни
је одлучности у часу горког
искушења италијанског на
рода.“

Као што су се остали савез
ници огледали са немачким
трупама и потукли их, убе
ђен сам, да ће и италијанска
војска, упркос тренутне нез
годе доказати, да су храброст
и добровољно пожртоване
једне слободне нације моћни
је од извикане легенде о си
ли аутократског непријатеља.

Делим с Вама веру, да ће
овај ударац окупити цео та
лијански народ на одбрану
родне грудне и сипште ствари
за културу засновану на сло
боди.

Такође ми је особито мило,
што је пријатељство између
италијанског и британског на
рода учвршћено сарадњом њи
хових армија заједно са ју
начким војницима Француске
на једном истом бојишту.

Чврсто верујем, да ће Ита
лија са својим Савезницима не
само зауставити непријатељ
ско надирање већ ће га за
служено казнити и за навек
отерати онамо одакле је до
шао«.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Због су
коба између фон Бро
инга, министра финан
сија, и фон Сајдлера,
министра саобраћаја,
избила је криза у ба
варском кабинету.

ПARIЗ. — Јуче је ов
де одржана прва сед
ница заједничког савез
ничког ратног савета.

МОСКВА. — Конференција
политичара изгласала је, после
дебате о миру и рату, резол
уцију у којој се каже да ру
ско јавно мишљење одбија
сваку помисао издајства према
савезничкој ствари, и сваку
помисао на засебан мир. —
Конференција чврсто верује
да ће руски народ наћи до
вољно снаге у себи да наста
ви рат до резултата који ће
одговарати интересима, части
и достојанству Русије.

ПARIЗ. — »Матен« јавља,
да Аустрија непрестано до
шаптава неке нове предлоге
за мир. Али ће Савезници о
мести све те смутње пре него
што оне захвате маха.

ЛОНДОН. — Предви
ђа се да ће Демал па
ша, који командује тур
ском војском у Пале
стини, бити принуђен
да евакуише велики део
Сирије и Палестине.

ЛОНДОН. — »Пел Мел
Газет« пише: Макензе
нова офанзива могла би
проузроковати контра
офанзиву, која би ску
по стајала две централ
не силе. Више немач
ких генерала у истори
ји много су лакше у
шли у Италију него ли
су из ње изашли. А стра
тегија Савезника могла
би ово, у великим раз
мерама, да обнови.

ВАШИНГТОН. — Канада
ће имати новог представника
у Вашингтону, у рану амба
садора. То је место поверено
г. Хазену, бившем министру
мирне.

КОПЕНХАГЕН. — Од
30.000 Данаца из анектираног
дела Шлезвига, које су Немци
послали на разне фронтове,
погинуло је око 4500.

ЛОНДОН. — Звани
чан коминике јатља: Ми
настављамо напредова
ње. Наше се трупе при
ближују линији турских
заштитница на северу
од Вади Сукереир, 20
миља јужно од Јафе.

ЛОНДОН. — Према једној
делешци из Христијаније, нор
вешка скупштина је изгласала
један закон, по коме се нор
вешка војска и флота могу
употребити само за одбрану
норвешке територије. По томе
норвешки краљ нема права да
објави рат ни једној страни
држави.

ЛОНДОН. — Посла
ник Хустон питао је,
шта је било са енгле
ском тешком артиље
ријом, за време итали
јанског повлачења. Ми
нистар војни је одго
ворио, да су енглески

топови сви спасени и
да нема никаквих губи
така ни у људима ни у
материјалу.

МАНИЛА. — Филипински
Конгрес донео је резолуцију
да су Филипини на страни А
мерике у овоме рату.

ПARIЗ. — На састанку
су Генерал Фок, Робертсон
и Кадорна, који састављају
ратни савет, предузели
све потребне мере за рас
поред енглеско-француских
трупа на италијанском
фронту.

ПARIЗ. — Генерал Пер
шинг изјавио је у »Њујорк
Хералду« да Немачка поку
шава да уради у Италији оно
што није била у стању да уч
ини у Русији. Бојећи се а
меричке интервенције, она по
кушава да предухвати нападе
на пролеће. Али сарадња свих
савезника на италијанском
фронту, уништила је сва не
мачка предвиђања.

ЛОНДОН. — Званично се
јавља о фронту у Африци:
Југозападно од Линди наш
одред је затекао једну не
мачку бојницу са 64 рањених
и болесних Европљана
и 29 аскера. Ушли смо та
кође и у Шикукве и Маса
си, где смо запленили по
следњи немачки топ, који
је разорен, и у болници за
робили 11 немачких офици
ра, 3 члана грађанских вла
сти и 70 Немаца који су
били остали у болници у
Кахамау, известили су пи
смено да се предају.

АМСТЕРДАМ. — Бер
лински листови јавља
ју, да је немачком но
винару Максимилијану
Хардену забрањено да
држи говоре у целој
царевини.

РИМ. — По рачуну »Ко
риере дела Сера« неприја
тељска војска има 66² ба
таљона.

МАЛИ ОГЛАСИ

Фабрика »Нова Турнаву«
продаје чисту комовицу од
једног кила на више, као и
чист ковак и рум Налази се
у улици »Вактор Иго« бр. 3
— испод хотел »Телеграф«.
1—10

Влада Савић Ужичанин
продавац српског дувана у Со
луну, спрочу главне желез
ничке станице, извештава сво
је муштерије да и даље обав
ља продају дувана за српску
војску са највећим процентом.
Исти даје на узету количину
по погодби и моли их да се о
томе увере као и о квалитету
дувана који је одличан. 4-5

Др. Алберт Гатељо, зубни
лекар с Универзитета у Пар
изу, вади зубе без болова.
18 година искуства. Савршен
рад златних зуба за 4-5 дана.

Српско Трговачко Друштво
Улица Александра Великог
број 7, обавља све банкарске,
трговачке и транспортне по
слове. Препоручује нашем све
ту, да се користи услугама
ове новчане установе за све
своје послове. Врши на својој
благачној размену свих новча
них монета по повољним днев
ним курсевима. 5—10